

Inleiding

De septembercirculaire 2022 is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een dag na Prinsjesdag verschenen. De voorlaatste berekeningen van de algemene uitkering, die in de huidige begroting zijn verantwoord, zijn gemaakt op basis van de meicirculaire 2022.

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de financiële effecten van de septembercirculaire 2022.

Kernboodschap

In deze septembercirculaire vallen enkele zaken op. De belangrijkste onderwerpen zijn:

- Een voorschot op de onderschrijding van het BTW-compensatiefonds (BCF)
- Een eenmalige rijksbijdrage in 2026
- Energietoeslag
- Hogere Accessen.

Financieel effect

De septembercirculaire 2022 laat ten opzichte van de meicirculaire 2022 het volgende beeld zien:

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Meicirculaire 2022	26.846	28.947	30.022	30.094	31.245	28.907	29.114
Jeugdhulp arbitrage uitspraak reeds verwerkt				1.232	1.135	782	782
	26.846	28.947	30.022	31.326	32.380	29.689	29.896
Septembercirculaire 2022	26.845	29.566	30.289	30.066	30.957	29.338	28.460
Jeugdhulp arbitrage uitspraak reeds verwerkt				1.232	1.135	782	782
	26.845	29.566	30.289	31.298	32.092	30.120	29.242
Vershil meicirculaire/septembercirculaire (- nadeel + voordeel)	-1	619	267	-28	-288	431	-654
Cijfermatige analyse							
Uitkeringsfactor	-32	-103	368	-1	-276	-398	-708
Hoeveelheidsverschillen en WOZ -waardering (bijstelling maatstaven etc.)		-172	-121	-43	8	43	85
Eenmalige rijksbijdrage financieringsystematiek		0	0	0	0	804	0
Voorshot BCF-plafond 2022		269	0	0	0	0	0
Bijdrage centrale financiering GDI		0	-8	-8	-8	-8	-8
Landelijke vreemdelingen Voorziening		-5	0	0	0	0	0
BRP en BSN naheffing 2021 en bijdrage 2022		-2	0	0	0	0	0
Participatie IPS Regeling		0	-6	0	0	0	0
Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten		0	-22	-23	-24	-22	-23
Invoeringskosten omgevingswet		180	0	0	0	0	0
Wet kwaliteitsborging bouw		30	12	12	12	12	0
Leerlingenvervoer Oekraïne		38	0	0	0	0	0
Energietoeslag		331	0	0	0	0	0
Asiel (inburgering)		20	44	35	0	0	0
Decentralisatie en integratie-uitkeringen							
DU Maatschappelijke begeleiding statushouders		28	0	0	0	0	0
DU Voortzetting pleegzorg algemene vreemdelingen voorzieningen	31	0	0	0	0	0	0
DU Gezond in de stad		5	0	0	0	0	0
Subtotaal Decentralisatie- en integratie-Uitkeringen		33	0	0	0	0	0
Vershil t.o.v. vorige circulaire	-1	619	267	-28	-288	431	-654
Geoomerkte middelen							
Energietoeslag		331	0	0	0	0	0
Invoeringskosten omgevingswet		180	0	0	0	0	0
Wet kwaliteitsborging bouw		30	12	12	12	12	0
Leerlingenvervoer Oekraïne		38	0	0	0	0	0
Asiel (inburgering)		20	44	35	0	0	0
DU Voortzetting pleegzorg algemene vreemdelingen voorzieningen	31						
DU Maatschappelijke begeleiding statushouders		28	0	0	0	0	0
Totaal geoomerkte gelden	31	627	56	47	12	12	0
Saldo	-32	-8	211	-75	-300	419	-654
Effect op de begroting	-32	-8	211	-75	-300	419	-654

Toelichting cijfers

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de wijziging van de septembercirculaire 2022 ten opzichte van de meicirculaire 2022 voor de bedragen > € 25.000.

UitkeringsFactor UF (Accressen)

De jaarlijkse groei (positief of negatief) van de algemene uitkering wordt uitgedrukt in een percentage. Dat wordt het accres genoemd, een Franse woord voor groei. Het accres wordt over de gemeenten verdeeld via de uitkeringsfactor.

In de zomer van 2022 hebben de fondsbeheerders en VNG afgesproken het systeem van 'samen de trap op en af' te verlaten. Daarvoor in de plaats komt een splitsing tussen een nominaal en volumedeel. Dat volumedeel is vastgeklekt voor de jaren 2022-2025 naar de stand meicirculaire 2022. Vanaf 2026 wordt geen volumedeel meer verstrekt. Het nominale deel, bestemd voor compensatie van lonen en prijzen, is ook voor 2022 vastgeklekt. Voor de jaren erna vindt telkens aanpassing plaats naar de stand meicirculaire van dat jaar.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft gemeenten op de hoogte gebracht van een formulefout bij de berekening van de WOZ waarden in de septembercirculaire 2022 waardoor de UF met 8 punten naar beneden is bijgesteld vanaf 2023. Deze informatie is beschikbaar gesteld nadat de septembercirculaire 2022 is gepubliceerd door het Rijk. De financiële effecten zijn door ons meegenomen in de verwerking van de septembercirculaire 2022.

Hoeveelheidsverschillen en WOZ-waardering

Periodiek worden de parameters, zoals aantal bijstandontvangers, huishoudens, bedrijfsvestigingen, inkomensmaatstaven et cetera, geactualiseerd. In deze circulaire zijn rekeneenheden en hoeveelheidsmaatstaven, naar boven bijgesteld. Dit resulteert veelal in een hogere bijstelling van de hoeveelheidsverschillen.

Hier tegenover staat een ander hoeveelheidsverschil; de WOZ-waarden mutaties. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. In de berekening van de algemene uitkering wordt het genormeerde OZB inkomsten bestanddeel bepaald door een genormeed landelijk uniform rekestarief over de WOZ waarden in de gemeente. Daarbij worden de WOZ-waarden vermenigvuldigd met dit rekestarief en in mindering gebracht op het accres. Hogere WOZ-waarden, evenals uitbreiding van het areaal, hebben daardoor een negatief effect op de algemene uitkering.

Enmalige rijksbijdrage financieringssysteem

Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet voor gemeenten eenmalig € 1 miljard in 2026 beschikbaar.

Voorschot BTW-Compensatie Fonds (BCF)-plafond 2022

De gemeenten kunnen het grootste deel van hun BTW declareren bij het Rijk. Jaarlijks reserveert het Rijk hiervoor een budget (BTW compensatiefonds). Mochten de declaraties van de gemeenten onder het budget (plafond) van het Rijk blijven, dan worden deze middelen toegevoegd aan de algemene uitkering en komen hiermee ten gunste van de gemeenten. De afgelopen jaren lagen de declaraties telkens onder het budget van het Rijk. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening.

Invoeringskosten omgevingswet

In de meicirculaire 2022 is reeds aangekondigd dat het Rijk in totaal € 150 miljoen bijdraagt aan de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Er volgt nog een stelsevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten opnieuw in kaart worden gebracht. De verdeling van deze decentralisatie-uitkering vindt plaats via de verdeelsleutel 60% inwonertal, 25% landoppervlak en 15% vast bedrag. De middelen zijn beleids- en bestedingsvrij. Over de middelen voor de jaren 2023 tot en met 2025 volgt meer informatie in een latere circulaire.

Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)

De (Wkb) treed naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden. Zoals in de meicirculaire aangekondigd ontvangen gemeenten, voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb in 2022 een bijdrage van € 25 miljoen in aanvulling op de 10 miljoen die eerder in 2021 is verstrekt. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage (tot en met 2026) van € 10 miljoen voor het uitvoeren van de Wkb-taken.

Energietoeslag

In de meicirculaire 2022 is € 854 miljoen beschikbaar gesteld in verband met het verstrekken van een energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen.

In het debat over de Voorjaarsnota op 5 juli jl. heeft het Kabinet aangekondigd het richtbedrag van de eenmalige energietoeslag nogmaals te verhogen, van 800 euro naar 1.300 euro. Door het kabinet is extra budget (€ 550 miljoen) toegekend aan gemeenten voor de ophoging van de energietoeslag en de extra uitvoeringskosten. Hiervan is € 500 miljoen bestemd voor de ophoging van de energietoeslag en € 50 miljoen voor de extra uitvoeringskosten van gemeenten. In deze circulaire is de verdeling van het aanvullende bedrag verwerkt.

Op 28 juli 2022 heeft het ministerie een correctie doorgevoerd, omdat per abuis de verdeling over gemeenten op basis van de verkeerde gewichten is verdeeld. De uitvoering van de energietoeslag wordt verzorgd door de Sociale Dienst Drechtsteden.

Asiel (inburgering)

In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken het budget voor de inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen met respectievelijk € 20, 40 en 30 miljoen. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden.

Leerlingenvervoer Oekraïne

De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïense leerlingen is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt. De decentralisatie-uitkering ziet toe op de periode vanaf 1 maart 2022 tot aan de zomervakantie op 16 juli 2022. De bedragen die worden toegekend aan een gemeente zijn gebaseerd op het aantal geregistreerde kinderen uit Oekraïne, met peildatum 6 mei. In de uitkering wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen in het Voortgezet Onderwijs (VO) en leerlingen in het Primair Onderwijs (PO). Gemeenten dragen de verantwoordelijkheid om naar eigen inzicht de middelen in te zetten.

Decentralisatie Uitkering (DU) Maatschappelijke begeleiding statushouders

Gemeenten krijgen € 2.370,- per inburgeringsplichtige asielstatushouder voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding. Dit bedrag wordt achteraf via een decentralisatie-uitkering uitbetaald. Jaarlijks ontvangen gemeenten de bijdrage maatschappelijke begeleiding voor alle inburgeringsplichtige asielstatushouder van het voorgaande jaar. Het geld gaat naar de 1e gemeente waar de inburgeraar wordt ingeschreven.

Decentralisatie Uitkering (DU) Voortzetting pleegzorg algemene vreemdelingen voorzieningen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten hebben gezamenlijk wegingscriteria opgesteld voor de verdeling van de incidentele middelen ten behoeve van de verlengde opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige vluchtelingen. De middelen worden verdeeld over de gemeenten naar rato van het aantal alleenstaande minderjarige vluchtelingen, die in 2022 achttien jaar (zijn) (ge)worden zowel in de Opvanggezinnen als in de Kleinschalige Opvang, per gemeente.

Consequenties

Aangepast financieel meerjarenperspectief op basis van de septembercirculaire 2022

De septembercirculaire 2022 heeft het volgende effect op het financieel meerjarenperspectief.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingsresultaat na programmabegroting 2023-2026 en najaarsnota 2022	607.584	246.229	199.438	918.327	-2.061.206	-1.685.898
Effecten septembercirculaire 2022	-8.000	211.000	-75.000	-300.000	419.000	-654.000
Uitkeringen voorgaande jaren	-32.000					
Begrotingsresultaat na septembercirculaire 2022	567.584	457.229	124.438	618.327	-1.642.206	-2.339.898